

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ได้ส่งผลให้สังคมไทยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาในแต่ละด้านปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดการพัฒนาได้ก็คือ ทรัพยากรบุคคลซึ่งนอกจากจะต้องมีคุณสมบัติทางด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และ ความเสียสละแล้ว คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งที่เกิดพลังอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ คือ ความมีวินัยของคนในชาติเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ปัญญาวดี ชมสุวรรณ, 2552, น. 1) ซึ่งในสภาพสังคมในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการสื่อสารความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด มีการแข่งขันในด้านต่าง ๆ จึงทำให้คนไทยหันมานิยมวัตถุมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก่อให้เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ทำให้สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดการทุจริตคอร์รัปชันทุกวงการ เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ปัญหาการแพร่ขยายโรคเอดส์ และการติดยาเสพติด ปัญหาการเล่นการพนัน นอกจากนี้คนในสังคมยังขาดการยั้งคิด รับมาแต่ค่านิยมแต่ขาดการคิดวิเคราะห์ว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ โดยไม่คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาเลยทำให้ตนเองมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้วต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางที่จะให้ได้เงินมาจ่ายโดยขาดการยั้งคิดว่าจะเกิดผลกระทบกับใครบ้าง จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย จากปัญหาดังกล่าว ถ้าเราสังเกต ดี ๆ จะเห็นว่า

สาเหตุหลักของปัญหาทุกอย่างนั้นเกิดจากการขาดความมีวินัยในตนเองทั้งนั้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตจึงจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 3) จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ต่างก็ให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ในขณะที่แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาวิกฤตในส่วนของคุณธรรมและจริยธรรม แล้วได้นำไปกำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อดำเนินการในการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบ

วิถีชีวิตที่ดีงาม เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศนั้นมีหลักปัจจัยอยู่ร่วมกันคือการมีคุณธรรมจริยธรรม และเนื่องจากความมีวินัยในตนเองนั้นถือว่าเป็นพื้นฐานของวินัยทางสังคม ฉะนั้นการปลูกฝังให้บุคคลมีวินัยในตนเองจึงเป็นทางลัดของการเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคล เพราะความมีวินัยในตนเองนั้นมีผู้เชื่อว่าเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรมทุกประเภท (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2527, น. 58 - 71) ความมีวินัยในตนเอง (Self - Discipline) มีความสำคัญต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนให้ไปตามที่มุ่งหวังแม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ มาขัดขวาง ความปรารถนาก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวัง นักจิตวิทยามีความเห็นว่าเป็นวินัยแห่งตนคือความสามารถในการควบคุมตนเองอย่างถูกต้องคือหลักชัยของการพัฒนาทางจิตของบุคคล และเป็นลักษณะของผู้ที่บรรลุภาวะทางจิต วินัยแห่งตน เป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากสามารถควบคุมตนเองได้สามารถทำความดีด้วยตนเอง และมีความกังวลเมื่อจะกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยยับยั้งและป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำความผิด (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2523, น. 3) ซึ่งพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2538, น. 1 - 13) กล่าวว่า ถ้าเราพัฒนาคนได้คนดี คนจะกลับมาชักนำสังคมให้สังคมเป็นไปตามลักษณะนิสัย จิตใจ และปัญญา คนบางคนมีความสามารถ มีปัญญาสูง และมีความเป็นผู้นำก็อาจจะกลับมาชักนำสังคม คนก็จะมีอิทธิพลต่อสังคมมาก อาจจะเปลี่ยนกระแสของสังคมย่อมนำมา ซึ่งความสงบสุขแห่งตนและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น การศึกษาวินัยแห่งตน จึงมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม และยังเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมในสังคม การปลูกฝังหรือพัฒนาความมีวินัยอย่างถูกวิธี จะทำให้บุคคลยอมประพฤติปฏิบัติตาม

ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนด จะเห็นได้ว่าวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับสังคมปัจจุบัน เพราะเป็นพื้นฐานการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามระเบียบของสังคม และมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง โดยเฉพาะครอบครัวเนื่องสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดและเป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและหล่อหลอมตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งเรื่องระเบียบวินัยแก่สมาชิกในครอบครัวทั้งทางตรง โดยการอบรมสั่งสอนและทางอ้อม ซึ่งเด็กจะเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูยังต้องทำหน้าที่นี้ต่อ แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่าง ๆ แล้วก็ตาม (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.พ.ศ. 2537 : 9) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเกิดวินัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2523, น. 6 – 9 (อ้างถึงใน Mowrer, 1970) การเกิดวินัยในตนเองของแต่ละบุคคล ต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ช่วงเวลาแรกเกิดจนกระทั่งเติบโต ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่สำคัญมากอันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น การที่บุคคลใด ๆ จะมีลักษณะของความมีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่บรรลุนิติภาวะทางจิตอันเนื่องมาจากจุดเริ่มต้นที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ที่ควรมีความรัก ความอบอุ่น ซึ่งก่อให้เกิดความสุข อีกทั้งแบบอย่างที่ดีงามจากบิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งเด็กจะลอกเลียนแบบ แต่ทั้งนี้ก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในตัวบุคคลเท่านั้นยังต้องอาศัยการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกมาก อันจะมุ่งสู่การพัฒนาลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลผู้นั้น จนกระทั่งกลายเป็นสาเหตุของพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอของบุคคล นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษานั้นก็เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริมและปลูกฝังนักเรียนของตนให้เป็นผู้มีวินัยในตนเองเราเด็กส่วนใหญ่ก็จะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนของ

ตนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปได้ด้วยความสงบเรียบร้อย และนักเรียนเองก็สามารถทำการศึกษาเล่าเรียนไปได้ด้วยความราบรื่น ปราศจากความเดือดร้อนวุ่นวายอันเกิดจากการที่นักเรียนขาดวินัย ดังนั้น ถ้าโรงเรียนสามารถปลูกฝังนักเรียนของตนให้สามารถประพฤติตนในแนวทางที่ถูกต้องที่ควรได้ด้วยตัวของเขาเอง ย่อมจะช่วยให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไปได้ด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ตนเองและแก่สังคมส่วนรวมในอนาคต (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์, 2544, น. 7 - 13)

งานวิจัยที่ผ่านมาผลของการศึกษาเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยในตนเองกับตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ ในครอบครัว และบรรยากาศในชั้นเรียน ในลักษณะที่แยกย่อยตามความสนใจของแต่ละบุคคลเท่านั้น สิ่งที่ขาดหายไปของการศึกษาเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองในอดีตคือ งานวิจัยที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ไม่ใช่ในงานวิจัยเชิงทดลอง หรืองานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรหลาย ๆ ด้านกับความมีวินัยในตนเองในภาพรวม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเลือกศึกษากับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย ที่ถือว่ามีพัฒนาการทางจิตอยู่ในระดับที่คงที่ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นสารสนเทศให้กับผู้ปกครอง ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเอง และเป็นประชากรที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และบรรยากาศในชั้นเรียนกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2

1.2.2 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง

1.3.2 ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และบรรยากาศในชั้นเรียน สามารถพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2

1.4. ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,423 คน จากโรงเรียน 52 โรงเรียน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 261 คน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

1.4.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1) ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วย

1.1) การคาดการณ์ไกล (Expectations Far)

1.2) การแก้ปัญหาและการวางแผน (Problem Solving and Planning)

1.3) การรู้จักรอคอยและเพียรพยายาม (To know and Look Forward Effort)

2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Motivation) วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1) กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk-Taking)

2.2) ความกระตือรือร้น (Energetic)

2.3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility)

2.4) ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision)

2.5) คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities)

2.6) มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill)

3) ความเชื่ออำนาจในตน (Internal Locus of Control) วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย

3.1) การต่อต้านอิทธิพลของสังคม (Anti Conformation of Society)

3.2) การค้นหาข้อมูลและการทำงาน (Search and Work)

3.3) พฤติกรรมความสำเร็จและความสามารถ (Success and Ability)

3.4) พฤติกรรมระหว่างบุคคล (Behavior Individuals)

4) บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วย

4.1) พฤติกรรมของครู (Behavior of Teachers)

4.2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Teacher Relationship)

4.3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (Friend Relationship)

5) ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Relationships in the Family) วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ประกอบด้วย

5.1) การมีพันธะสัญญาต่อกัน (Commitment)

5.2) ความรักใคร่ชื่นชม (Appreciation and Affection)

5.3) การสื่อสารในเชิงบวก (Positive Communication)

5.4) การใช้เวลาร่วมกัน (Time Together)

5.5) การมีจิตสำนึกที่ดี (Spiritual Well-being)

5.6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในครอบครัว (Ability to Cope with Problem)

1.4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ความวินัยในตนเอง (Self-Discipline) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของนักเรียนในการกระทำและควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง และมุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ดี โดยพฤติกรรม ที่แสดงออกมานั้นต้องไม่ขัดกับระเบียบ กฎ เกณฑ์ของสังคม และเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความตั้งใจ เต็มใจ ไม่มีใครบังคับ โดยวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร

1.5.1.1 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม (The Compliance of The Society) หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่ขัดกับระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของสังคมที่เป็นการไม่เหมาะสม

1.5.1.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในลักษณะของการตัดสินใจ

ในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูก กล้าแสดงออกในการคิด การพูด การกระทำการออกความเห็นในการทำงานใด ๆ ด้วยความมั่นใจ ไม่มีความลังเลหรือหวั่นวิตกในความสามารถของตน

1.5.1.3 การพึ่งตนเอง (Self Reliance) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่มุ่งกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในลักษณะ ดังนี้ คือ ปฏิบัติงานที่ต้องรับผิดชอบโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ การเผชิญปัญหาและปฏิบัติตนในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.5.1.4 การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่สามารถกระทำกรใด ๆ ด้วยความมีสติ รู้จักใคร่ครวญ พิจารณาการกระทำต่าง ๆ อย่างรอบคอบ สามารถจะระงับอารมณ์ต่าง ๆ ได้

1.5.1.5 ความอดทน (Patience) หมายถึง ความสามารถของร่างกาย ความคิด และจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคใด ๆ บังคับตนเองได้ เมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนและเกียจคร้าน

1.5.2 ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการมองอนาคตข้างหน้าที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง การตัดสินใจ แสวงหาแนวทางเลือกที่ดีที่สุด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

1.5.2.1 การคาดการณ์ไกล (Expectations Far) หมายถึง การมองไปสู่อนาคตและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง

1.5.2.2 การแก้ปัญหาและการวางแผน (Problem Solving and Planning) หมายถึง การทำงานที่มีการวางแผน ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการทำงานก่อนการตัดสินใจแต่ละครั้ง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในอนาคตและสามารถตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม

1.5.2.3 การรู้จักรอคอยและเพียรพยายาม (To know and Look Forward Effort) หมายถึง การทำงานที่ใช้ความพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

1.5.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Motivation) หมายถึง ความมุ่งมั่นของนักเรียนที่จะทำพฤติกรรม วินัยในตนเองให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีตามมาตรฐานอันสูงสุด หรือเป็นไปตามที่นักเรียนวางไว้ โดยนักเรียนได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ด้วยความขยันขันแข็ง เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไข โดยไม่ย่อท้อ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 องค์ประกอบ

1.5.3.1 กล้าเสี่ยงอย่างเหมาะสม (Moderate Risk-Taking) หมายถึง มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่พอใจทำสิ่งง่าย ๆ ที่ไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่จะเลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับความสามารถของตนและการกระทำสิ่งที่ยากได้สำเร็จนั้นทำให้ตนเองพอใจ

1.5.3.2 ความกระตือรือร้น (Energetic) หมายถึง ความขยันขันแข็งในการกระทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ จะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ย้ำยักความสามารถของตน เป็นงานที่ต้องใช้สมอง ขบคิดและขจัดทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกว่าได้ทำงานสำเร็จลุล่วงไป

1.5.3.3 ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) หมายถึง การพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่หวังการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีอิสระในการคิดและทำ

1.5.3.4 ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) หมายถึง มีการติดตามผลการตัดสินใจของตนเองว่าเป็นอย่างไร เพื่อปรับปรุงการกระทำของตนให้บรรลุเป้าหมายดีกว่าเดิม

1.5.3.5 คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) หมายถึง การมีแบบแผน จุดประสงค์ ที่เด่นชัดในการทำงานมีแผนระยะยาวในการดำเนินการอย่างมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

1.5.3.6 มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill) หมายถึง มีการทำงานอย่างมีขั้นตอนหรือมีระบบการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.5.4 ความเชื่ออำนาจในตน (Internal Locus of Control) หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลว่าเหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวเกิดจากการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเองทั้งสิ้น และตนเองสามารถควบคุมผลการกระทำนั้นได้

1.5.4.1 การต่อต้านอิทธิพลของสังคม (Anti Conformation and The Influence of Society) หมายถึง นักเรียนมีการตัดสินใจที่มั่นคงเด็ดเดี่ยว ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้ความกดดันของสังคมก็ตาม และมีความต้องการในการรักษาอำนาจของตนเองไว้ ปฏิเสธอิทธิพลต่าง ๆ ที่มาจากแหล่งอื่น

1.5.4.2 การค้นหาข้อมูลและการทำงาน (Search and Work) หมายถึง มีการทำงานเป็นระเบียบ มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ มีความตั้งใจในการศึกษาหาความรู้สามารถค้นหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี มีการเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากการทำงานมากกว่าจะเรียนรู้จากบุคคลอื่น

1.5.4.3 พฤติกรรมความสำเร็จ และความสามารถ (Success and Ability) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสำเร็จ มีความเชื่อว่าความสามารถของตนเองมากกว่าคนอื่น

1.5.4.4 พฤติกรรมระหว่างบุคคล (Behavior

Individuals) หมายถึง นักเรียนเป็นบุคคลที่มีเพื่อนฝูงและเข้ากันได้ดีกับบุคคลทุกคน โดยไม่มีความลำบาใจ และมักเป็นบุคคลที่มีอารมณ์ดีไม่โกรธ มีสัมพันธภาพที่ดี

1.5.5 บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Climate) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่อยู่รอบ ๆ ตัวในห้องเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจหรืออารมณ์ของผู้เรียนในการเรียนการสอน

1.5.5.1 พฤติกรรมของครู (Behavior of Teachers) หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ของครูที่แสดงออก ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่นักเรียนเห็นเป็นประจำ

1.5.5.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Teacher Relationship) หมายถึง การปฏิบัติของครูที่แสดงกับนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกทั้งในทางที่ดีและไม่ดีต่อครูทั้งในด้านการสอน ความสนใจเอาใจใส่ต่อผู้เรียน การอบรมกล่อมเกล้านิสัยใจคอ ความประพฤติของนักเรียนมีความยุติธรรม ช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลการสอน ให้ความร่วมมือและคำปรึกษาแก่ผู้เรียนด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม

1.5.5.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (Friend Relationship) หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านความมีวินัยทั้งในและนอกห้องเรียน ในด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจจริง มีความเป็นผู้นำและมีความอดทน

1.5.6 ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Relationships in The Family) หมายถึง ลักษณะความผูกพันเกี่ยวข้องกัน หรือการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในครอบครัว ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ก็ได้

1.5.6.1 การมีพันธะสัญญาต่อกัน (Commitment) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีความมั่นคงและซื่อสัตย์ต่อกัน ให้ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีอิสระในความคิดและการกระทำของตนเองโดยคำนึงถึงความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวเป็นสำคัญด้วย มีความรู้สึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของกันและกัน

1.5.6.2 ความรักใคร่ชื่นชม (Appreciation and Affection) หมายถึง การแสดงออกให้สมาชิกในครอบครัวรับรู้ถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อกัน ให้ความพึงพอใจ ชื่นชม และเห็นคุณค่าของกันและกัน รวมถึงสิ่งที่กระทำให้ต่อกัน ตลอดจนให้ความยอมรับในความเป็นตัวเองของแต่ละบุคคล

1.5.6.3 การสื่อสารในเชิงบวก (Positive Communication) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างเปิดเผย เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นจะมีการพูดคุยกันถึงปัญหาอย่างตรงไปตรงมา แยกแยะประเด็นปัญหาโดยหลีกเลี่ยงการตำหนิตีตนและยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างกัน มองโลกในแง่ดี

1.5.6.4 การใช้เวลาร่วมกัน (Time Together) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารร่วมกันที่บ้าน การช่วยกันทำงานบ้าน การใช้เวลาวางทำงานอดิเรกหรือเล่นกีฬาด้วยกัน รวมถึงการออกไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านด้วยกัน

1.5.6.5 การมีจิตสำนึกที่ดี (Spiritual Well-being) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีความศรัทธาต่อศาสนาในระดับสูง บุคคลในครอบครัวมักมีกิจกรรมทางศาสนาร่วมกัน เช่น การเข้าวัดทำบุญร่วมกัน รวมถึงการมีจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับชีวิต มีความรักและปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม

1.5.6.6 ความสามารถในการแก้ไข้ปัญหาในครอบครัว (Ability to Cope with Problem) หมายถึง ครอบครัวมีวิธีการที่ดีในการแก้ไข้ปัญหา หรือกู่สถานการณ์ที่วิกฤตให้กลับคืนสู่สภาพดีได้ดั้งเดิม มีความสามารถในการปรับตัว การมองเห็นปัญหาเป็นโอกาสแห่งการเปลี่ยนแปลง เปิดใจและยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวร่วมกันต่อสู้กับปัญหาแทนที่จะท้อถอยหรือแตกแยกไปคนละทิศคนละทาง